

FLPP
FUNDAMENTĀLIE UN
LIETIŠĀJIE PĒTĪJUMU
PROJEKTI

Ētika ceturtās industriālās revolūcijas priekšvakarā

Dr.phil. Skaidrīte Lasmane

LZA kopsapulce

2019. gada 4.aprīlī

Antonio A. Casilli, 1972

Antonio A. Casilli
**EN ATTENDANT
LES ROBOTS**
Enquête sur le travail du clic

LA COULEUR DES LIBRES

SEUIL

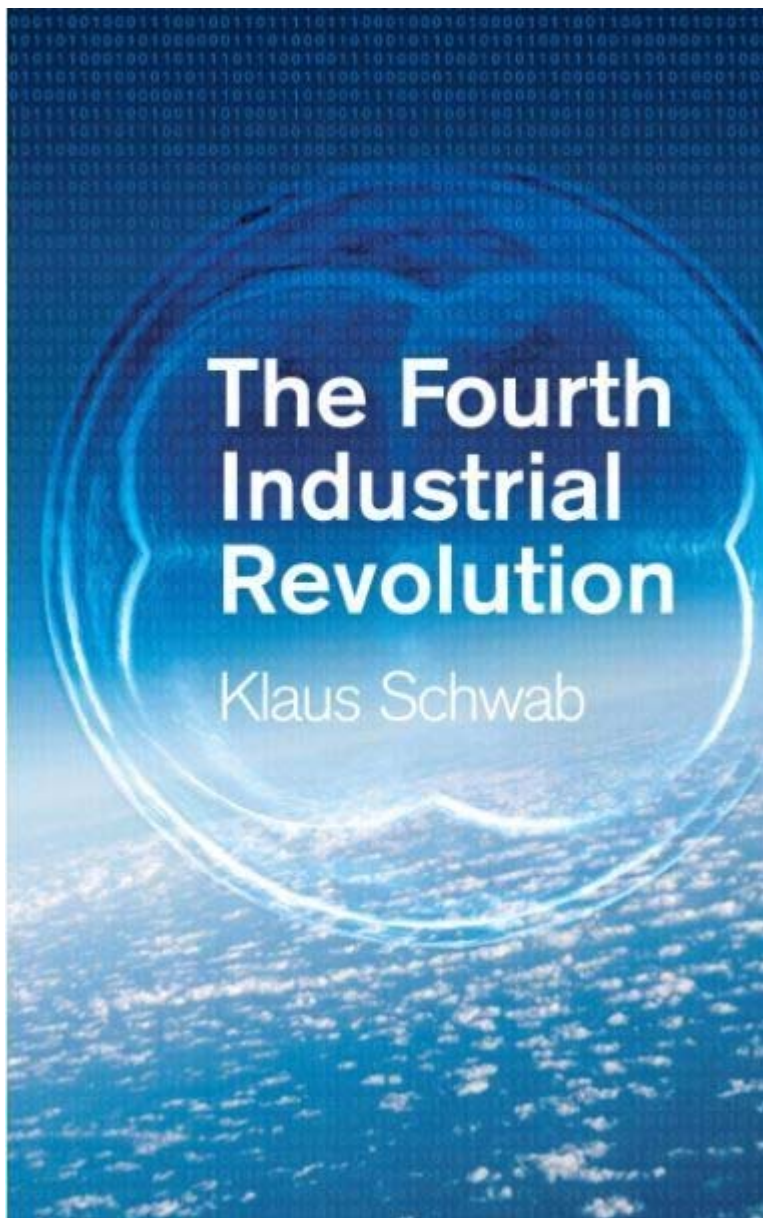
«Es domāju, ka mēs aizgulēsimies tik ilgi, kamēr atradīsimies jau virs vulkāna» (Alexis de Tocqueville, 27 janvier 1848)

«Je crois que nous nous endormons à l'heure qu'il est sur un volcan.» (Alexis de Tocqueville, 27 janvier 1848)

Klauss Švābs (Schwab, 1938)

ACADEMIC AWARDS AND HONORARY DOCTORATES (DOCTOR HONORIS CAUSA)

-
- 1991 Honorary Doctorate of Bishop's University, Lennoxville, Québec, Canada
 - 1992 Honorary Doctorate of Universidad Autonoma de Guadalajara, Mexico
 - 1996 Honorary Doctorate of Economic University Bratislava, Slovak Republic
 - 1999 Honorary Doctorate of Swiss Federal Institute of Technology, Lausanne, Switzerland
 - 1999 Honorary Doctorate of Philosophy of Ben-Gurion University of the Negev, Beersheva, Israel
 - 2002 Honorary Doctorate of Science of London School of Economics and Political Science, London, United Kingdom
 - 2008 Honorary Doctorate of Humanities Kazan State University, Tatarstan
 - 2009 Honorary Doctorate of the University of Latvia**
 - 2009 Honorary Doctorate of the European Business School, Germany
 - 2009 Honorary Doctorate of Nankai University, Tianjin, People's Republic of China
 - 2010 Honorary Doctorate of Economics of the Vietnam National University, Ho Chi Minh City
 - 2011 Honorary Doctorate of Economics of the University of Lausanne, Switzerland
 - 2012 Honorary Doctorate of Business Administration of Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand
 - 2015 Honorary Doctorate of Science of KAIST, Daejeon, Republic of Korea
 - 2017 Honorary Doctorate of Philosophy of Haifa University, Israel
 - 2017 Honorary Doctorate of Letters of the National University of Singapore
 - 2017 Honorary Doctorate of Kaunas University of Technology, Lithuania

- 1. 18. gadsimta vidū Anglijā tekstil-industrijā, pārejot uz aušanas mehanizāciju**
- 2. 1870- 1930 ar elektrības izmantošanu, radio, TV, telefona tehnoloģijām, demogrāfiju, «zaļo revolūciju» 50. gados**
- 3. Informācijas un datortehnoloģiju revolūcija 20. gs. vidū**
- 4. Digitālo tehnoloģiju attīstības nenovēršamība – komunikācija, robotizācija u.c.**

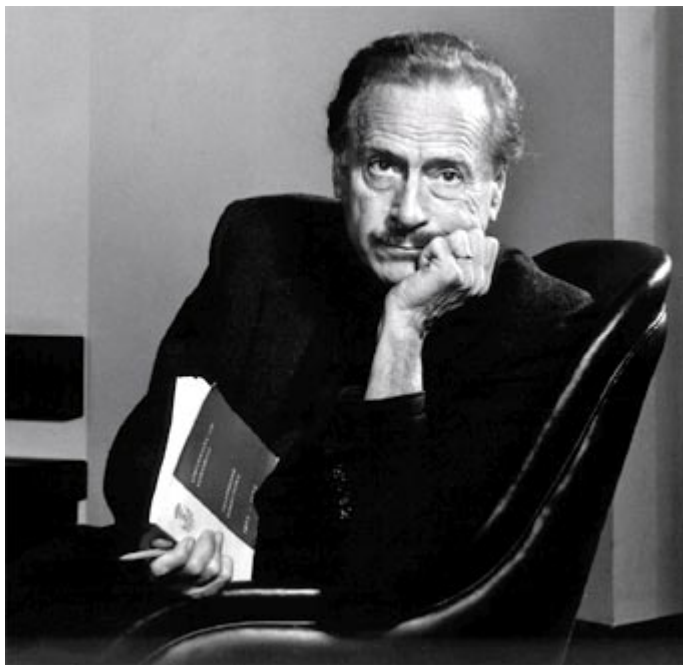
Tehnoloģiskais determinisms?
Attīstība notiek ātrāk par apzināšanos

Ceturtnā industriālā jeb digitālā revolūcija

- Radikāli atšķirīgas tehnoloģijas ražošanai un pakalpojumiem – digitālā ekonomika un **robotizācija**.
- Jaunas darba un organizācijas formas – **digitālais darbs (Antonio S. Casilli)**.
- Jaunas **komunikācijas formas** politikā, savstarpējās attiecībās un sadarbībā.
- Veids, kādā redzam pasauli – pasaules aina; sistēmu, kopsakara, ekoloģiskā domāšana.
- Dabaszinātņu un sociālo/ humanitāro zinātņu dinamiskās attiecības; **nekonvencionāla**, hibrīdā domāšana
- Virtuālā un palielinātā, pieaudzētā (augmented) realitāte ar jaunu pasaules uztveres pieredzi- mākslīgā **protēzes** atmiņa, apziņa u.c.

Marshall McLuhan (1911-1980)

«Agata Kristī daudz augstākā līmenī par citiem uzrakstīja 12 stāstus par Herkulu Puaru un nosauca tos «Herkulesa darbi». Vilkdama paralēles starp klasiskām un mūsdienu tēmām, viņa spēja pacelt parasta detektīva formu daudz augstākā līmenī.»

„Agatha Christie wrote far above her usual good level in a group of twelve short stories about Hercule Poirot, called *The labours of Hercules*. By adjusting the classical themes to make reasonable modern parallels, she was able to lift the detective form to extraordinary intensity”.(55)

(Marshall McLuhan. 1964/1997). *Understanding Media*. London: Routledge)

Antonio A. Casilli, 1972

TELECOM
Paris

Antonio A. Casilli

EN ATTENDANT LES ROBOTS

Enquête sur le travail du clic

LE DOCTEUR HESLORE

SEUIL

Madlēna Olbraita (Albright, 1937)

Par neatbilstību:

sastopamies ar 21. gadsimta tehnoloģijām, kuras pārvalda ar 20. gadsimta domāšanu (mindset) un 19. gadsimta institūtiem

Ētika –

**Tradicionālām cilvēka un sociālām vērtībām atbilstoša
saprātīgas izvēles un rīcības teorija**

**Saesības teorija par to, kā veidot attiecības ar otru, citu,
kopienu, nāciju, valsti, sabiedrību, tehnoloģijām.**

Morāles un tikumības teorija.

Tehnoloģiju ētika:

Inovativas

- Attīstāmas
- Uzlabojamas

Uzticamas

- Rezultatīvas
- Cilvēku /
sabiedrības labā

Aktīvi un atbildīgi pārveidot pasauli atbilstoši kopīgām cilvēkvērtībām – ētikai

- 1) Vienlīdzības mērķis: kā **godīgi un taisnīgi** sadalīt labumus; labklājības pieaugums kopš pirmās industriālās pieaudzis par 3000% (OECD), bet kā ar labsajūtu, laimi, brīvību, cieņu?
- 2) Jaunu risku un **ļaušanu apzināšanās** un novēršana klimatā, dabā, sociālā un cilvēkvidē.
- 3) Apliecināt, ka **saglabāta cilvēku kontrole** un ka 4. revolūcija ir uz **cilvēku un viņa cieņu centrēta** revolūcija
- 4) Politisko un citu lēmumu kontrole, kurus varēs balstīt uz datiem, kuri nav pieejami ikdienas cilvēkam un kuri tam nav saprotami: ciniskas pakļaušanas un **pakļaušanās apzināšanās**

Brexit- karš bez noteikumiem

«Brexit: Uncivil War»

Dažas REVOLŪCIJAS sākuma jeb priekšvakara problēmas

1. Postpatiesības laikmets

Informācijas daudzums, sarežģītība un tās rezultāts – normu, vērtējumu **nenoteiktība, daudznozīmība, niansētība**. Normu vietā- vadlīnijas. **Viltus ziņas**

2. Savstarpējo attiecību transformācija, mobilās komunikācijas tehnoloģiju dēļ.

Cilvēkam vajag, lai viņu atzītu, cilvēkam vajag piederēt. **Vientulības pieaugums**. Blogu simti, kuri vēstī vientulību un aicina ar tehnoloģiju starpniecību pārvarēt vai iekļauties, atsaukties, lai pārvarētu vientulību ar tās sekām; intimitātes -- pieskārienu, saskārienu trūkums

3. Jaunu uzraudzības, pašuzraudzības formu meklējumi.

Kādreiz ar paradumiem, reliģiju, valsti. **Uzraudzības neefektivitāte**, to palielinot galvenokārt juridiski, kad paredz Latvijā trīs simt gadu nepieciešamību, lai likumus, to papildinājumus izlasītu, nevis pārdomātu

Edvarts Virza (1883-1940):

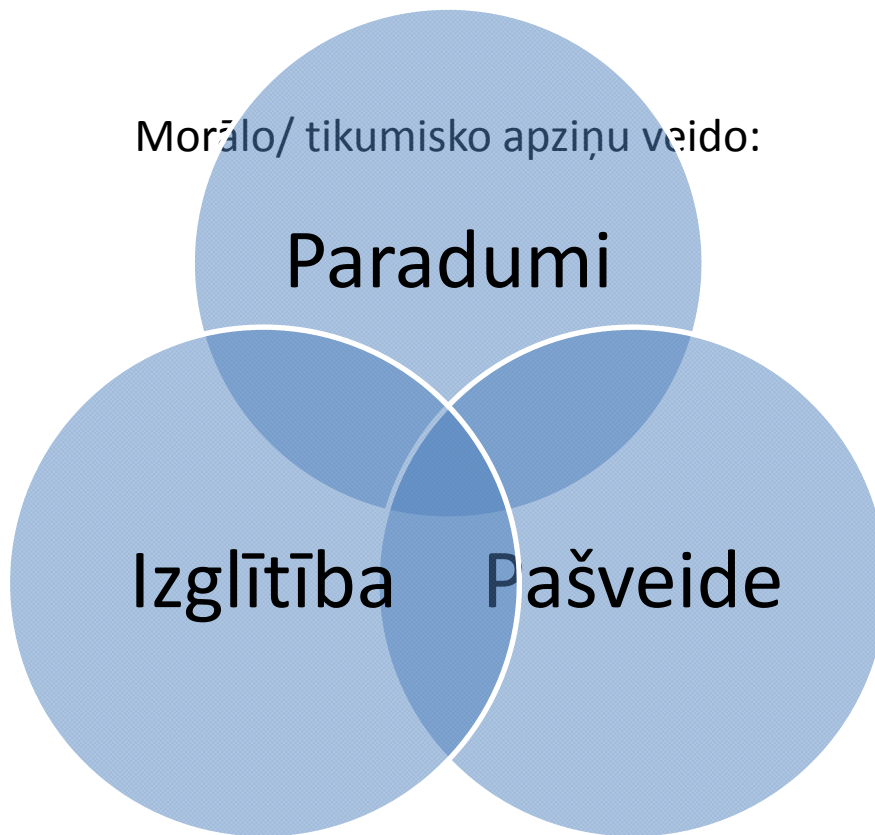

**«...jo patiesība nav
divām vai vairākām
kantīm, bet ar vienu, asu
kā zobena asmens.»**

(Ceļā uz jauno dogmu. Uzruna Latvju
Jaunatnes kongresā 31. martā 1933.g. Grām.:
Ed. Virza. (1935). Zem karoga. Rīga: Pagalms,
12. lpp.)

Ētika atvieglo pašrefleksiju un padara
saprātīgāku lemšanu situācijā -- kopsakarā ar
citiem, kopienu, globālo sabiedrību

Morālo/ tikumisko apziņu veido:

Latvijas basketbola zvaigzne [Kristaps Porziņģis](#) iesaistīts pamatīgā skandālā, kurā viņš tiek apvainots sievietes izvarošanā, tomēr šis nebūt nav pirmais gadījums, kad Nacionālajā basketbola asociācijā ([NBA](#)) vai kādā citā sporta veidā sportists iekuļas šādās problēmās.

Bezpajumtnieki strīdu par miskastēm
Mežaparkā atrisina ar 28 naža dūrieniem

Ugunsgrēkā dzīvojamā mājā Daugavpilī cietis
viens cilvēks

Talsu novada privātmājā divi noslepkavotie ir
PSRS disidenta Gunāra Astras radnieki

Pašnāvību skaits uz 100 000 iedzīvotāju

Kā iespējama racionāla/optimāla sabiedrības organizācija?
Sasniegumi neirotehnoloģijās un biotehnoloģijās no jauna izvirza jautājumu –

ko nozīmē būt cilvēkam, kas ir cilvēka identitāte ?

(Klaus Schwab with Nicholas Davis. (2018). *Shaping the Future of the Fourth Industrial Revolution. A Guide to Building a Better World.* GB: Portfolio Penguin, p.274)

30. gados, šausmās vērojot nacionālsociālismu, Makss Horkheimers
(Horkheimer, 1895-1973) jautāja:

**«Kāpēc cilvēce, tā vietā lai nonāktu arvien
cilvēcīgākā stāvoklī, grimst jaunā barbarismā?»**

(Max Horkheimer and Theodore W. Adorno.(2002). *Dialectic of Enlightenment.* Stanford: Stanford University Press, xiv.)

Literatūra

Antonio A. Casilli. (2019). En attendant les robots. Paris: Seul

Benjamin Crowe. (2019). Hermeneutics and Phenomenology. In: Michael N. Forster and Kristin Gjesdal. *The Cambridge Companion to Hermeneutics*. (2019).

Cambridge: Cambridge University Press., p. 229

Michael N. Forster and Kristin Gjesdal. (Eds). (2019). *The Cambridge Companion to Hermeneutics*. Cambridge: Cambridge University Press., p. 229)

Max Horkheimer and Theodore W. Adorno.(2002). *Dialectic of Enlightenment*. Stanford: Stanford University Press, xiv

Marshall McLuhan. (1964/1997). *Understanding Media*. London: Routledge

Klaus Schwab with Nicholas Davis. (2018). *Shaping the Future of the Fourth Industrial Revolution. A Guide to Building a Better World*. GB: Portfolio Penguin, p.274

Edvarts Virza. Ceļā uz jauno dogmu. Uzruna Latvju Jaunatnes kongresā 31. martā 1933.g. Grām.: Ed. Virza. (1935). Zem karoga. Rīga: Pagalms

PALDIES!